

Helsingfors/Mariehamn 12.4.2024**Nr 9/24****Hänvisning** Justitieministeriets skrivelse
2.4.2024, VN/3762/2023.

Till Justitieministeriet

Ärende

Justitieministeriet har i skrivelse 2.4.2024 begärt Ålandsdelegationens utlåtande över ett utkast till en överenskommelseförordning om skötseln på Åland av vissa förvaltningsuppgifter som rör identifiering och registrering av djur. Utkastet har beretts vid justitieministeriet i samarbete med jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelsverket, Statens ämbetsverk på Åland och Ålands landskapsregering. Jord- och skogsbruksministeriet och Livsmedelsverket har inkommit med utlåtande i ärendet. Ålands landskapsregering har samtyckt till överenskommelseförordningen.

Överenskommelseförordningens bakgrund och innehåll

Genom förordningen upphävs den gällande överenskommelseförordningen om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som rör kontroll av identifiering och registrering av djur (FFS1540/2011). Den uppgiftsfördelning som anges i sistnämnda förordning grundar sig på rikslagen om ett system för identifiering av djur (FFS 238/2010) och rådets förordning nr 73/2009. Nämnda lag har i riket upphävts och ersatts av lagen om identifiering och registrering av djur (FFS 1069/2021, nedan rikslagen). Enligt justitieministeriets promemoria 19.3.2024 är orsaken till att en ny lag antagits på området att EU-lagstiftningen har reviderats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa arter med avseende på djurhälsa (nedan EU:s djurhälsoförordning). Syftet med EU:s djurhälsoförordning är att skapa ett harmoniserat regelverk inom unionen. EU:s djurhälsoförordning innehåller förutom bestämmelser om djursjukdomar och djurhållningsplatser också bestämmelser om registrering av anläggningar och vissa aktörer samt om spårbarhet av djur. EU:s djurhälsoförordning ger ett stort nationellt handlingsutrymme. Till följd av reformen gjordes bedömningen

---

Postadress:
Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN**Telefon:**
växel 0295 017 200**Adress i Helsingfors:**
Annegatan 22 A 3
00100 HELSINGFORS

att det är nödvändigt att revidera rikslagstiftningen om systemet för identifiering av djur. Rikslagens bestämmelser kompletterar EU:s djurhälsoförordning samt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 (EU:s kontrollförordning). I och med att rikslagen har trätt i kraft finns det enligt promemorian skäl att utfärda en ny överenskommelseförordning som på motsvarande sätt upprätthåller en uppgiftsfördelning som överensstämmer med det nya regelverket inom EU och den nationella lagstiftningen med syfte att på ett ändamålsenligt sätt på Åland möjliggöra tillsyn över identifiering och registrering av djur.

Överenskommelseförordningens tillämpningsområde anges i dess 1 §, enligt vilken Statens ämbetsverk på Åland och Livsmedelsverket ansvarar i enlighet med bestämmelserna i förordningen för skötseln av de förvaltningsuppgifter på Åland som rör identifiering och registrering av djur och vilka enligt 30 § 9 punkten i självstyrelselagen i fråga om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos husdjur ska skötas av Ålands landskapsregering. De uppgifter som enligt överenskommelseförordningens 2 § ankommer på Statens ämbetsverk på Åland sköts i riket av Närings-, trafik- och miljöcentralerna, medan de uppgifter som enligt dess 3 § ankommer på Livsmedelsverket även i riket handhas av Livsmedelsverket. Landskapsregeringen eller en i landskapslag angiven myndighet ska fortsättningsvis ansvara för övriga uppgifter på Åland som enligt rikslagstiftningen gäller bekämpningen av smittsamma sjukdomar hos husdjur enligt 30 § 9 punkten i självstyrelselagen och som inte omfattas av de föreslagna 2 eller 3 § i förordningen. Överenskommelseförordningens 4 § reglerar kostnadsfördelningen, medan dess 5 § utgör en ikraftträdelsebestämmelse.

Lagstiftningsbehörigheten

Lagstiftningsbehörigheten gällande landskapets myndigheter, jord- och skogsbruk, styrning av lantbruksproduktionen och näringsverksamhet tillkommer helt eller huvudsakligen landskapet enligt 18 § 1, 15 och 22 punkterna i självstyrelselagen. Lagstiftningsbehörigheten i fråga om djurskydd och veterinärväsendet tillkommer landskapet enligt självstyrelselagens 18 § 17 punkt med de undantag som stadgas i 27 § 31-33 punkterna. I nämnda punkter har till rikets lagstiftningsbehörighet hänförts ärenden angående smittsamma sjukdomar hos husdjur, förbud mot införande av djur och djurprodukter samt förebyggande av införsel av växtförstörare till landet. Beträffande förvaltningsbehörigheten i fråga om smittsamma sjukdomar anges i 30 § 9 punkten i självstyrelselagen att de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur ankommer på en riksmyndighet eller kommunerna, ska i landskapet skötas av landskapsregeringen eller annan i landskapslag bestämd myndighet.

I justitieministeriets promemoria anges att med kontroll av identifiering och registrering av djur, ID-kontroll, avses tillsyn över att lagstiftningen kring systemet för identifiering av djur följs. Europeiska unionens lagstiftning om djurhälsa och unionens interna handel med djur förutsätter att djurens ursprung, vistelseort, överlåtelse och förflyttningar kan spåras. Syftet med ID-kontrollen är att bekämpa smittsamma sjukdomar hos djur. Överenskommelseförordningen reglerar härigenom uppgifter som avses i 30 § 9 punkten i självstyrelselagen, i fråga om vilka förvaltningsbehörigheten

tillkommer landskapet. Av förarbetena till 32 § om överenskommelseförordningar i självstyrelselagen (RP 73/1990 rd. s. 84) framgår att bestämmelsen även innebär en möjlighet att avvika från den kompetensfördelning mellan riket och landskapet som följer av 30 §, vilket den nu föreslagna överenskommelseförordningen avser.

I justitieministeriets promemoria konstateras beträffande de uppgifter som enligt överenskommelseförordningens 2 § ankommer på Statens ämbetsverk på Åland, att de även innefattar användning av nödvändiga tvångsmedel för att undanröja missförhållanden, som exempelvis föreläggande, meddelande av förflyttningsförbud, påförande av påföljdsavgifter eller förläggande av vite eller hot om tvångsutförande. Med anledning härav noterar Ålandsdelegationen att enligt självstyrelselagens 18 § 25 och 26 punkter har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet samt utsättande och utdömande av vite samt användning av andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. I fråga om den påföljdsavgift som det enligt överenskommelseförordningens 2 § 2 punkt ankommer på Statens ämbetsverk på Åland att påföra, konstateras att grundlagsutskottet av hävd har ansett att påföljdsavgifter med avseende på 81 § i grundlagen varken är skatter eller avgifter, utan administrativa påföljder av sanktionskaraktär för en lagstridig gärning. Härav kan den slutsatsen dras att det ingår i landskapets behörighet att lagstifta om administrativa påföljder med karaktären av sanktioner ska uppbäras eller ej om de skyldigheter som föreskrivs i rikslagen har försumrats i en aktörs verksamhet. Enligt Ålandsdelegationens uppfattning hänför sig påföljdsavgiften, liksom övriga i rikslagen avsedda tvångsmedel, till den förvaltningsbehörighet som tillkommer landskapet enligt självstyrelselagens 30 § 9 punkt, och kan enligt självstyrelselagens 32 § överföras till en riksmyndighet.

Enligt överenskommelseförordningens 3 § 4 punkt ska livsmedelsverket ansvara för samordningen av samarbetet inom Europeiska unionen, att vara förbindelseorgan och för den årliga rapporteringen i enlighet med rikslagens 20 § 3 mom. 3-5 punkter. Ålandsdelegationen delar härvid uppfattningen i justitieministeriets promemoria om att nämnda punkter i rikslagen i hög grad hänför sig till tillämpningsområdet för 27 § 4 punkten i självstyrelselagen, som gäller förhållandet till utländska makter med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9 a kap. Uppgifterna kan därmed anses höra till rikets behörighet. Med hänvisning till motiveringen beträffande förordningens 3 § 4 punkt i justitieministeriets promemoria kan punkten enligt Ålandsdelegationens uppfattning i förtydligande syfte intas, fastän den inte innebär någon överföring av förvaltningsuppgifter.

Finansieringen

Självstyrelselagen utgår från att part som enligt självstyrelselagen har förvaltningsbehörigheten även har kostnadsansvaret. Kostnadsfrågan kan lösas t.ex. så att den särskilt anges i förordning eller genom separata avtal mellan behörig riks- och landskapsmyndighet. I enlighet härmed har i förordningens 4 § intagits bestämmelser om ansvaret för kostnaderna.

Ålandsdelegationens slutsats

Ålandsdelegationen ser inte hinder för att förslaget till överenskommelseförordning i föreliggande form sätts i kraft.

Närvarande

Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Lampi, Leino-Sandberg och Siitari.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare